

De Ratel

HISTORISCHE KRING HUIZEN

HISTORISCHE KRING HUIZEN

Vereniging Historische Kring Huizen
postadres: Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003
www.historischekringhuizen.nl

Bestuur

Voorzitter: B.J. van Geenen, Lijzij 109, 1276 GK Huizen, telefoon 035-5252807
Secretaris: D. Brugge, Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003
Penningmeester: mevr. M. Westland- Rebel, Joost Banckertstraat 77, 1272 BG Huizen, telefoon 035-5262505
Bestuurslid: mevr. A. Kruijning-Teeuwissen, Driftweg 151, 1272 AC Huizen telefoon 035-5254776
M. Heemskerk, Noordwal 61, 1274 AB Huizen

Werkgroepen

In onze vereniging zijn een aantal werkgroepen of personen actief met een bepaald onderwerp. Een bijzondere plaats neemt de werkgroep Klederdracht in. Naast historisch onderzoek geeft deze werkgroep ook presentaties in Huizer klederdracht. De werkgroep Dialect is een voortzetting van de Huizer Dialect Werkgroep welke van 1972 tot 2001 zelfstandig heeft gefunctioneerd. Voor meer informatie over de werkgroepen kunt u zich wenden tot de secretaris of tot de contactpersonen:

Werkgroep Archief:	D. Brugge, telefoon 035-5244003
Werkgroep Beeld en geluid:	C. Sijl, telefoon 035-5252873
Werkgroep Dialect:	mevrouw drs. D. van Herwerden-Eendebak, telefoon 035-5252851
Werkgroep Genealogie:	P. Wiersma
Werkgroep Handel en industrie:	Vacant
Werkgroep Huizerdag:	J.C. Rebel, telefoon 035-5260580
Werkgroep Klederdracht:	mevrouw J.W. van Geenen-van den Berg, telefoon 035-5252807
Werkgroep Oude Begraafplaats:	J. Veerman, telefoon 06-22365356
Werkgroep Visserij:	K.H. Westland, telefoon 035-5242006

Diverse

Archief: Achterbaan 82 ('t Schoutenhuis), 1271 TZ Huizen, telefoon 035-5250223.
Geopend op maandag van 09.15 uur tot 14.00 uur;
uitgezonderd de eerste maandag van de maand.

Ledenadministratie: D. Brugge, Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003

Lidmaatschap: De bijdrage per jaar is minimaal € 12,50 per persoon of € 15,00 per gezin of voor een organisatie. Voor leden woonachtig in het buitenland geldt een toeslag. Het lidmaatschap gaat in per 1 januari. De reeds verschenen nummers van de Ratel van de lopende jaargang worden toegezonden. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij voor 1 december schriftelijk bericht van opzegging is ontvangen bij de ledenadministrateur.

Giften en legaten: De vereniging is erkend als instelling van algemeen nut en betaalt daardoor minder of geen successierechten. Uw bijdragen, contributies, giften, periodieke schenkingen en erfstellingen kunnen fiscale voordelen bieden. Indien u meer informatie wenst, graag contact opnemen met de penningmeester.

Bankrelatie: Rabobank nummer 32.99.60.369 of Postbank nummer 1643357

Handelsregister: Kamer van Koophandel te Hilversum, nummer 40517042

Oprichtingsdatum: 11 oktober 1979

De vereniging stelt zich onder meer tot doel het bevorderen en verbreiden van de kennis over de cultuur, dialect, folklore, geschiedenis en klederdracht van de gemeente Huizen. Zij tracht dit doel te bereiken door steun te geven aan historisch onderzoek en het uitgeven van publicaties. Verder door het organiseren van bijeenkomsten, excursies, lezingen, presentaties en tentoonstellingen. Ook ijvert zij voor het behoud van de cultuurhistorische en karakteristieke waarden van de gemeente Huizen. Leden van de vereniging Historische Kring Huizen krijgen vier keer per jaar het verenigingsblad de 'Ratel' toegestuurd. Voorts is er vier keer per jaar een lezing met gratis entree voor leden van de Historische Kring Huizen.

RATEL

De 'Ratel' is een uitgave van de Historische Kring Huizen. Het blad verschijnt vier keer per jaar in de maanden februari, mei, september en december. De inhoud valt onder verantwoordelijkheid van de redactie, behoudens bestuursmededelingen.

Redactiecommissie: Klaas Westland

Eindredactie: Wendy van Noppen, telefoon 035-5253783

Redactieadres: mevrouw W. van Noppen, Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen, telefoon 035-5253783

E-mail: info@historischekringhuizen.nl

Drukwerk: Drukkerij J. Bout & Zn. te Huizen, telefoon 035-5253293

Jaarindex: F. Schraeverus

ISSN: 1384-8437

Losse nummers: € 3,50 per exemplaar of € 14,00 per jaargang plus verzendkosten. Losse nummers van de 'Ratel' zijn verkrijgbaar bij de museumwinkels van de Huizer musea of bij de secretaris.

Overname artikelen: ©2009 HKH, overname uitsluitend na schriftelijke toestemming redactie.

Kopij: Kopij, liefst vergezeld van foto's, schriftelijk inleveren op het redactieadres.
Bij voorkeur per e-mail of op diskette in Word. Auteursinstructies zijn beschikbaar.

DE RATEL GAET

Hierbij vraag ik graag uw aandacht voor het volgende. In het kader van een programma om onze gemeente toeristisch meer 'op de kaart te zetten' is ook de Historische Kring door de Gemeente benaderd met het verzoek om een verhaal of verhalen waarmee Huizen gekarakteriseerd kan worden. Wij hebben in ons archief gezocht en onze werkgroepen geraadpleegd en willen nu ook onze leden uitnodigen mee te doen. Ons verzoek aan u is: hebt u een verhaal over Huizen waardoor iemand van buiten denkt: 'dáár moet ik ook eens gaan kijken', dan zien wij uw verhaal graag vóór 1 juli 2009 bij de redactie van de Ratel tegemoet.

Als dit nummer verschijnt, heeft de jaarlijkse ledenvergadering op 12 mei 2009 al plaatsgevonden. Op het programma na de pauze staat een presentatie van de Botterstichting over de Huizer botters en over het buitenlandse avontuur van de HZ 108 in New York in september 2009, verzorgd door de heer Gert Jan Schaap secretaris van de Botterstichting en lid van onze Kring.

Wij verheugen ons verder op de excursie naar Amsterdam onder leiding van Martin Döbelman en Martin Ribbens op 6 juni, maar ook op fietstochten onder leiding van Jan Rebel (zie de agenda hieronder).

Graag tot ziens bij deze activiteiten. Met vriendelijke groeten namens het bestuur,

B.J. van Geenen, voorzitter

AGENDA

6 juni 2009	Excursie naar Amsterdam: wandeling onder leiding van de heren Martin Döbelman en Martin Ribbens, die in oktober 2008 beelden van Amsterdam toonden in vertellingen en liederen over Rembrandt en zijn stad, toen en nu. Kosten € 17,50 per persoon, informatie en opgeven bij Ria Westland-Rebel.
13 juni 2009	Fietstocht door Huizen en omgeving onder leiding van Jan Rebel (opgeven tel. 035-5260580 of per email info@historischekringhuizen.nl).
19 september 2009	Botterdag en viering 30-jarig bestaan van de Historische Kring Huizen
24 november 2009	400 jaar P.C. Hooft, dichter en baljuw van het Gooi.
26 januari 2010	Pilgrimfathers uit Engeland naar Nederland en later naar Amerika.
18 mei 2010	Jaarvergadering.

VAN DE REDACTIE

In dit nummer neemt 'Het verhaal van de VN66 (ex HZ 73)' van Henk Rebel uit Vollenhove een grote plaats in. Mw. Truida Broeder-Schaap vertelt over de ervaringen van een Huizer familie met de diaconie omstreeks 1906, en van de Dialectwerkgroep is er uit 1973 een verhaal in Huizer dialect van Klaas Wouda over de mandenmakerij. Mocht u moeite hebben met het lezen hiervan, dan verwijs ik u graag naar de inleiding van ons boek 'Waarde Nicht, Lieve Meutjen' waar spelling en grammatica van het Huizer dialect worden uitgelegd. Dan gaat Harmen Kos verder met de geschiedenis van Gooiland. Met een oproep aan de leden van onze werkgroepen en informatie over de Historische Canon Tussen Vecht & Eem is dit nummer weer vol. Door gebrek aan ruimte wordt de nieuwe puzzel doorgeschoven naar het volgende nummer. Veel leesplezier gewenst.

Wendy van Noppen

HISTORISCHE CANON TUSSEN VECHT & EEM

De Stichting Tussen Vecht en Eem (TVE) en de Stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek hebben op 25 maart 2009 de regionale Historische Canon Tussen Vecht & Eem gepresenteerd en het 15-jarig jubileum van de Stichting Omgevingseducatie gevierd. De canon is uitgegeven in boekvorm en ook op internet te raadplegen via de website van TVE www.tussenvechteneem.nl/canon. Op deze site zijn veel illustraties toegevoegd aan de tekst zodat vooral scholen hiermee goed aan de slag kunnen.

OPROEP AAN DE LEDEN

Om het archief van de Historische Kring Huizen zo compleet mogelijk te maken, vragen de diverse werkgroepen uw hulp.

De werkgroep Genealogie is op zoek naar oude overlijdenskaarten en/of advertenties van families, die al meerdere generaties in Huizen wonen.

De werkgroep Handel en Industrie wil graag jubileumuitgaven ontvangen van bedrijven die in Huizen zijn gevestigd of gevestigd waren.

De werkgroep Klederdracht is nog steeds op zoek naar kleding, zowel voor de man, als voor de vrouw. Met name zoeken zij een muts voor uit de rouw, een plooiemuts en een meisjesmuts in en uit de rouw.

Mocht iemand iets van deze zaken hebben en bereid is daar afstand van te doen ten behoeve van De Historische Kring, dan zijn wij u zeer erkentelijk.

Natuurlijk zijn oude foto's en ansichtkaarten over Huizen altijd welkom bij ons.

Op bladzijde 2 van deze Ratel treft u de lijst aan van contactpersonen van de werkgroepen. U kunt eventueel ook contact opnemen met onze secretaris, de heer Dirk Brugge.

Namens de werkgroepen bij voorbaat bedankt,

S. Scholtz-Bunschoten

VAN DE DIALECTWERKGROEP

In een vorige Ratel schreef ik dat er in het archief van de dialectwerkgroep mooie dialectverhalen te vinden zijn. Sommige daarvan zijn dus gepubliceerd in één van de boeken. Het onderstaande verhaal is een oorspronkelijke versie over de mandenmakerij geschreven door de heer Klaas Wouda, gedateerd 12-10-1973. Enkele delen van dit verhaal zijn verschenen in Huizen hoo 't vroger was. De reden waarom deze versie niet verscheen, is omdat de verschillende heren van de dialectwerkgroep allemaal hun eigen inbreng hadden voor een verhaal geaccepteerd werd voor publicatie. Het verhaal van de heer Wouda begint met een stuk over het winkeltje van zijn moeder. Dat is later geschrapt omdat het verhaal over de mandenmakerij moest gaan. Hieronder volgt dus de eerste versie van dit verhaal.

Ineke van Herwerden

Zoëveer as m'n geheugen toolaet, kan ik naegaan hoo of 't óp een mangdemakerij toogung. Too ik nog een klain jooëntjen was van een jaar of drie, vier had m'n vader een mangdemakerij. Dat leverden too al nijt zoëvuul meer óp en daeróm had m'n moeder een winkel waar je van alles konnen koëpen.

An de éëne kangt van de toënbank stongen koppies en teeltjes, borden, Gouwse pijpen, schoeënen, Kølse potten vur de inmaak en messen vur de Duise kruiers en al dat gedoo meer. An de are kangt van de toënbank koj-je méél, haverdemout, kippevoer, bakoëlie, spek en wórst vijnden, en ook beunders, bezems, schuiers, lucifers, kookies, stroop, nou ja van alles wat je in een huishouwen noëdig hemmen. We hadden oëk een paar visterminsen als klant. Nou dat was 's zaeterdassaauwus een héél gedoo, want dan mózzen de kostmangdes vol ëmaakt wurren. Nou eer dat je dan die stroop in de Kølse strooppót mót z'n smalle hals hadden was je wel een kwartiertjen veder. Mar teugen Kursaauwud was 't héëlemol een rare boel. Want Sonder-réklaas wurden nijt ëvierd op 5 december, mar mót Kursaauwud, dat was 25 december. Mar as dee dag óp een zondag viel dan wurden het de zesentwaintigste ëvierd. 's Aauwus móg je dan een mankien zetten mót een bietjen hooi en een mannetjen, een citroenappel mót een kwartjen d'r in ësteuken, een paar beessies van suikelaad of van suiker en as het héëlemol een bietjen kón lijn nog een spøldingetjen. Je moeder verstopten dan die mangkies deur 't héële huis en dan 's marrëges vroeg mar zeuken wat t'r van jou was. Nou dat was toch zoë'n fijn feest.

Teugenover onze winkel had Hain neus een herreberg. Daer gung 't nogal ruig an too. Want de Duise kruiers kwammen alléénig mót de hoëddagen thuis. Dat was mót Kursaauwud, Pasen en Pijnsteren. De huishouwes van die minszen mózzen mar zien dat ze in die tussentijd róngd kwammen. Mar as ze thuis kwammen, zatten ze een groet déël van de dag in de herreberg. Vur de kaesmesses kwammen ze dan bij ons in de winkel. Die kregen ze nijt as ze annëscheuten wazzen, mar alléénig as ze nuchteren wazzen. Dan zai m'n moeder: Davidje, kóm mar-rëgen mar vróm, nou krijg je gien mes. Want as ze dronken wazzen, kwam d'r welderies een mes an te pas.

Mar nou die mangdemakerij.

Aigelijk was dat begunnen deur de visvangst. Ieder hangen (visroëkerij) had z'n aigen mangdemakerij. Dat was zoë ëkommen omdat de Duisers alléénig Hollangse bókkes wouwen hemmen as die verpakt wazzen in mangkies. Die vis gung dan mot héële wagonladingen naer Duisland (onder andere Krupp en Essen). De teejen vur die mangkies kwammen uit de buurt van Vianen, Jutfaas, Gorrekum en al die contraien. Ze wurden vervoerd per schip. De klainere baassies lieten ze mót paerd en wagen kómmen. As die teejen dan ankwammen, wazzen ze natuurlijk een bietjen uitëdroëgd. Daer hadden ze dan teejegaten vur. Dat wazzen gemesselde bakken van twee bij drie meter en twee meter diep. As ze dan in 't water ëweekt wazzen dan kon 't mangdemaken beginnen. Óp zoë'n mangdemakerij zatten soms wel dartien of veertien man te werrëken. En allemol vur de vis. Mar die mangdemakerij van m'n vader was héél wat aarst. Dee maakten meer mangden vur de boeren, de roëzekwekers en vur de huishouwes. De boeren gebruikten schepelmangdes vur de aerëpëls en zoë maar de roëzekwekers zoëas Van Rossum en Jurrisen kochten die groëte vieroorsmangden vur het versturen van gekweekte roëzen over de héële werreld, 't meeste naer Amerika. De mangden vur de boeren en vur de kwekers wurden ëvluchten van de ongeschelde graauwe teejen. M'n vader had too dee tijd zoë'n man of vijf an 't werk en nog een paar sneujónges, want as t'r vuul vis ankwam dan werkten ze oëk vur de hanges. Vur de huishouwes maakten die mankies van geschelde witte teejen. Zoë maakten ze mussemankies, aerëpelschelmankies, vuurmangden (vur 't droëgen van de luiers) en wiegen vur de klaine kijer.

De mangdemakers deejen d'r werk zittende óp een plank dee een klain bietjes ofleup. Mar eerst mózzen ze staende de boëjem in mekaar zetten. En dat gebeurden dan mót sterke

dikke teejen, die oëk vur de vedere ópbouw van de mangde noëdig wazzen. Mar as de boe-
ejem en de ópstangde klaer wazzen dan gungen ze d'r bij zitten en vlechten ze mót dunder
teejen veder. As de hoëgte beraikt was, en dat gungen ze nae mót een duimstok ómdat ze
altijd persies óp maet ëmaakt wurden, dam kwam d'r een stevige rangde óm en dan was tie
klaer. Die rangde kwam óm alle soorten, of die nou klain of groët was dat dee d'r nijt too. Nou
en dan kónnen de sneujónges an 't werk. Dee mózzen de uitstekende stukjes d'r of snijen. 't
Eerste gereeschóp wat ze noëdig hadden, was daerom een flink scharp mes. Mar oëk had-
den ze van die scharrëpe ijzere dingen waar ze de teejen mie schelden. Dat was vur 't witte
werk. Ze sleugen de teejen dee ze ëvluchten hadden deur de bank mót d'r lui hangden an.
Daer kregen ze dan vurral óp de pinken héële éëltainden van. Vur 't zware werk, zoëas de
vieroorsmangden, hadden ze ijzers dingen mót een hangvat. Daer sleugen ze dan de héële
dikke teejen mie óp z'n plaes.

Vur 't arg fijne werk, zoëas mussemankies, had m'n vader weer een aar ding. Daer truk die dan
de teejen deur en dan wurden ze in tweeën ësplittst. Dan kreeg je van éën tee d'r twee en dan
was de éëne kangt plat. As 't arg mooi mos wezen, gungen ze die platte kangt oëk nog lakken.
Behallëve teejen gebruikten ze oëk wel pitriet. Dat was vuule dunder mar oëk vuul starker.
Zoë'n stofdookmankien van pitriet gung wel een minsenleeftijd mie. Daer werkten ze nijt graeg
mie want daer kregen ze arge raauwe hangden van.

's Zoemers gungen d'r altijd vuul schepelmangden naer de boeren en de kwekerijen. De mang-
den vur de kwekerijen mózzen ëbrocht wurren. Daer hadden ze een mallejan vur. Een mal-
lejan is een wagen óp twee raaien waar een lange stiel an zit. Daer bovenóp kwam dan een
vierkangt geraemte en daer stapelden ze dan de mangdes óp. De sneujónges reejen mót dat
vrachien over de Naerderstraet, deur de tol deur, langest de raierie van Kühn en de Semische
fabriek en dan deur de Gallëgestieg naer de kwekerijen van Jurrissen en zoë veder.

Óp de mangdemakerij was altijd een héël gedoo, druk en gezellig. Want ónger 't mangden
maken konnen ze praten zoë vuul as ze wouwen. Alle nijwtjies van 't darp kwammen dan óp
de proppen. Zoë van: Hij je 't al ëhoord? Lammer van Aart van schrale ballen mót oëk trouwen.
Of: Piet van Griet lait oëk weer overhoëp mót de geméënte. Dat mannetjen het oëk al héël wat
ovvërecht. Dat het 'm al kapitalen an advekaatskosten ópëleverd. Nou en dan kwam d'r wat
los hoor.

't Maken van zoë'n wiege was oëk een héël gedoo. Eerst deejen ze de óngerkant en dan de
rangde en dan kwam d'r nog een verhoëging bovenóp, want óp die verhoging kwam een grøn
kleed. Dan mos tie eerst uitëzwaveld wurren en dan pas kwammen de klossen d'r ónger zoë
dat ie kón wiegen. En as tie dan glum as een spiegeltjen dan brocht m'n vader dum naer de
minsen die een kijnd krijgen. Nou dan kwam d'r wel een neutjen an te pas, dat ka je
begrijpen. 't Was wel harde werrëken vur die minsen en dat vur een klain loëntjen. Uit een oud
briefien dat ik een keer ëveunden heb, kwam ik te weten dat de miesterknecht Harmen de
Boer zoë omstreeks 1911 elf golden in de week verdienden en daer mós z'n mins het dan mar
mie dooën mót een hok mót jónges. Neejen hoor, 't was gien vetpot.

En mót die winkel was 't oëk al nijt zoë best. De visterminsen mózzen 's zoemers vur 't héële
jaar verdienen, want 's wijnters was 't alléëinig mar een bietjen spiering as 't vreur. Mar oëk 's
wijnters mózzen ze eten. Dat mós dan mar op de lat. Deur de bak kwam dat 's zoemers wel
weer vur mekaar. De stakkers wazzen zoë eerlijk as goud. Je hadden d'r een slechte ónger
en dan mar manen om an je centen te kommen, want de raizigers kwammen 's maandags en
dan mós je mar zorrëgen dat je de centen hadden. En toch binnen we d'r ëkommen. En wat
mót een mins dan nog meer?

Truida Broeder-Schaap

*Hier volgt een waar gebeurd verhaal. Dit is óók 'geschiedenis van Huizen'. Niet zo fraai. He-
laas valt te vrezen dat meerdere arme mensen in Huizen, die toen door de Diaconie 'geholpen'
werden, soortgelijke ervaringen hebben gehad. Het verhaal is geanonimiseerd, want het gaat
namelijk niet om de herkenbaarheid van de betreffende familie.*

"Samen met mijn moeder bracht ik op 1 september 1960 een bezoek aan de gezusters X in Huizen. Mejuffrouw XX vertelde ons het volgende uit haar leven.

"We werden geholpen door de diaconie. Als we het geld bij de diakenen moesten halen, liet moeder dat liever door de kinderen doen. Ze vond het zelf erg moeilijk. Het was in die tijd 's avonds erg donker in het dorp en daarom ging moeder met ons mee. Ze zei dan: "Tot de ouwe school breng ik jullie weg; dan moet je zelf verder gaan. Denk erom dat je altijd "genavend minsen" zegt". Zo gebeurde het.

Ze deden de deur van het catechisatielokaal open. De diakenen zaten achter de tafel.

"Genavend minsen".

Geen antwoord. Alleen werd er een zakje met 200 centen naar de kinderen toegesmeten.

"Dankie wel minsen".

Weer geen antwoord.

"Genavend minsen".

Doodse stilte. Nooit kwam er een antwoord of het moest een raadgeving zijn. Zoals die ene keer: "Goeëd je béënen opbeuren, aarst slijt ut".

Nadat één van de kinderen eens een paar gekregen muiltjes droeg, werd opgemerkt of het eigenlijk wel nodig was dat de diaconie hielp. Dat werd gezegd tegen een weduwe met zes kinderen, waarvan er twee ziekelijk waren. Na zes jaar was de oudste twaalf jaar; ze ging dienen bij de dominee. De diakenen kwamen toen vragen of ze het nu wel zelf konden redden

Ze kónden het redden, volgens hun moeder, de weduwe X. Maar hoé....? De vernederende gang naar de diaconie was gelukkig voorbij!"

Henk Rebel

Ik weet niet meer in welk jaar ik voor het eerst met mijn ome Joost Westland mee mocht naar zee. Het moet zo rond 1950 geweest zijn. Ik was een jongetje van 11, 12 jaar. Met de laatste Huizer vissersschuit HZ 1, een Volendammer kwak, een grotere variant van de botter, visten mijn oom en zijn knecht Krijn met de dwarskuil op aal.

Het was die maandagmorgen erg boezelig weer en nog maar de vraag of we zouden uitvaren. De hele dag liep ik zenuwachtig van haven naar huis heen en weer om te kijken of ze al aan boord waren. Want dat had mijn oom gezegd: "Zo gauw het weer iets beter wordt, gaan we eruit. We wachten niet op je, zorg dus dat je er op tijd bent". En ja, tegen het eind van de middag klaarde het op en werden beide landvasten los gegoooid. Zo trots als een pauw stond ik op de voorplecht te kijken of een klasgenoot me wel zag, toen we de haven uitvoeren. Geen een natuurlijk.

Van wat er in die week voorviel, weet ik niet veel meer. Maar twee dingen staan me nog helder voor de geest. We waren een dag en nacht op zee, toen mijn oom vroeg of ik de piepers voor het middageten wilde schillen. Als beloning zouden we dan tegen de avond naar Marken zeilen, daar was juist toevallig kermis. Nou dat wilde ik wel. Alleen, ik had van mijn leven nog nooit een schillenmes in mijn handen gehad. Het was het proberen wel waard, want kermis vieren deed je tenslotte ook niet elke dag. Zo aten we die middag hoekige piepers met een mosterd-doop en gestoofde ondermaatse aal. Maar daarna... Die avond stond er wel een dikke bries zoals gewoonlijk uit het zuidwesten en Marken was met geen streek te bezeilen. Althans dat zei mijn oom. Jammer dan. Kermis vieren ging mooi onze neus voorbij. Pas jaren later besepte ik dat kermis in die tijd op Marken met Sint Juttemis gevierd werd. Dus nooit. Maar goed, mijn oom had mij aan het aardappelschillen gekregen, dat wel.

Het tweede voorval vergeet ik ook nooit meer. Je moet je voorstellen dat ik mijn oom in die tijd alleen maar zag op de zondag in zijn nette kleren. En diezelfde oom aan boord zegt op een gegeven moment na het eten dat hij "uit de broek" moet. En even later zit hij dan, met zijn broek afgezakt tot over de knieën, breeduit op het achterboeisel, terwijl hij de natuur zijn gang laat gaan. Als jongetje van elf, twaalf jaar weet je niet hoe je kijken moet. Gelukkig mag ik in dat geval de aker gebruiken.

Het bovenstaande heeft natuurlijk niets met de VN 66 te maken. Het is een illustratie van waar mijn belangstelling voor bidders vandaan komt. Jaren geleden ben ik tijdlang op zoek geweest naar de botter van mijn opa, de HZ 42. Via Bunschoten is de schuit in Lemmer terechtgekomen. Auke Bakker heeft de botter daar omgenummerd tot LE 35 en er mee gevist tot na de oorlog. Maar dan loopt het spoor dood, helaas onvindbaar. Ik troost me maar met de gedachte dat de HZ 73, de latere VN 66, in de beginjaren van 1900 misschien wel eens in de Huizer haven naast de schuit van mijn opa heeft gelegen.

Dat zit namelijk zo: de huidige VN 66 is een Zuidwalbotter en in 1902 gebouwd, waarschijnlijk op de scheepswerf van Lindeboom en Kooy in Huizen. Het jaartal 1902 staat uitgesneden in het luikje dat het achterhuisje afdekt. Het achterhuisje bevindt zich in de achterplecht.

De botter is in opdracht van Urker Klaas (Klaas Brands, de familie Brands komt oorspronkelijk uit Urk) gebouwd en bestemd voor zijn zoon Jan Brands. De schuit komt onder het nummer HZ 229 in de vaart. In 1911 worden alle vissersschuiten omgenummerd. Het nieuwe nummer van de HZ 229 wordt HZ 73. Een andere zoon, Lambert Brands, heeft ook een eigen botter, de HZ 74. De beide broers vissen in het voorjaar op de Zuiderzee met elkaar in span op haring en ansjovis. Het is aannemelijk dat zij 's zomers ook op de Noordzee (kustvisserij) gevist hebben; hun vader was tenslotte een Noordzeevisser. Omdat in die tijd de afstand Urk-IJmuiden

een volle dagreis was, was de familie Brands verhuisd naar Huizen. Maar dan zou IJmuiden als nieuwe woonplaats een beter alternatief geweest zijn. Inderdaad, echter kerkelijk gezien lagen Huizen en Urk op "één koers". In Huizen voelde de familie Brands wat de kerk betreft zich thuis, dus werd het Huizen.

LETTERTEEKEN EN NUMMER VAN INSCHRIJVING		HZ 73		GEMEENTE		Huizen	
UITGEOEFEND WORDENDE VISSCHERIJ				Lustvisscherij			
BIJZONDERHEDEN VAN HET VAARTUIG							
Soort		Lotten		Naam		geene	
Bruto	Inhoud	M ³	Aantal der bemanning				
Netto	68	28	2 met drijvend en 3 met slaand want.				
Naam en voornamen van den eigenaar			Brands, Jan H.		Woonplaats		
			Huizen				
Vormelenswaardige bijzonderheden be- treffende de soort en de plaats der uitgeoefende vis- schepij:		Een de haring en anjovijn visscherij wordt slaand want en voor de overige visscherij drijvend want gebruggt. Lindena van af de Donsche tot de Finische land grens der Noord-Hollandsche					
		cons. no. 73 Junij 1911 C-2-21					
DAGTEEKENING VAN DE INSCHRIJVING				Huizen den 1 Juli 1911			

Inschrijfkaart HZ 73

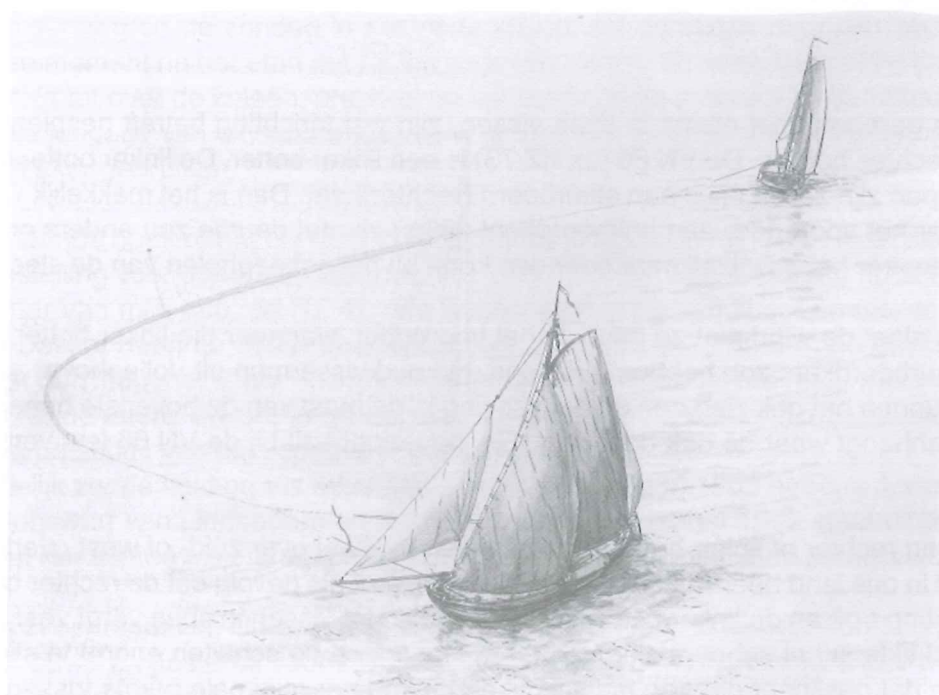
Botters die geregeld met elkaar in span vissen, zijn wat inrichting betreft gespiegeld: je hebt linkse en rechtse botters. De VN 66 (ex HZ 73) is een linker botter. De linker botter heeft bij het vissen in span zijn zeilen altijd aan stuurboord (rechter)kant. Dan is het makkelijk wanneer het deurtje naar het vooronder aan bakboordkant (links) zit, dat deurtje zou anders onbereikbaar worden wanneer het grootzeil naar beneden komt bij het scheephalen van de sleepnetten.

Bovendien slaat de wind niet zo gauw in het vooronder, wanneer die linker botter zijn deurtje aan de stuurboordkant zou hebben", volgens een oud visserman uit Vollenhove. Kenners kunnen het ook zien aan de bevestiging in de mast van de bovenste hanenpoot waar het blok aanhangt waar de dirk doorloopt. Die hanenpoot zit bij de VN 66 iets verdraaid naar rechts.

In plaats van rechter of linker botters spreekt men ook wel over zuid- of west overleggers. De wind waait in ons land heel vaak uit het zuidwesten, met als gevolg dat de rechter botter in zuidelijke richting trok en de linker in westelijke richting. Het vissen in span vergt veel van de botters, vooral tijdens het scheephalen van de netten liggen de schuiten enorm te slingeren. Als gevolg van dat geslinger gaat de mast wrikken en komt er minimale ruimte tussen mastkoker en mastvoet. Verder is het vissen in span een kwestie van elkaar vertrouwen. Er kon, vooral 's nachts, zo gemanipuleerd worden dat de bocht van het sleepnet als het ware naar één botter opschoof, zodat die meer ving dan de ander. De oplettende visserman ging dan ook geregeld naar boven om te kijken of beide botters wel op één lijn visten.

Huizen, hoo 't vroger was

Spanvissers, Gaand en staand want, Huizen,

*Botslepen op stroom. De voorste botter, een zuid-overlegger, ligt laag af en krijgt de stroom aan stuurboord in.
De verste botter, een west-overlegger, ligt hoog op.*

Bakkerij H. Kruijmer B.V.

Specialiteit in Huizer speculaas en ontbijtkoek

Hellingstraat 14 • Huizen
Tel. 035-5253368

Het Gooise Land Binnen- en Buitenstijl

De Wiltfang
Als functioneel ook mooi mag zijn

“Landelijk-chique” stijlvolle cadeau ideeën, ruim assortiment buitenplanten, tuinideeën en -adviezen, stijlcheques, rozentuin en meer...

Lindenlaan 42 * Huizen
035-524 11 67

www.hetgooiseland.nl

Bent u op zoek naar
een actieve makelaar?

Bel dan voor
een afspraak:
(035) 526 69 10

*Ook 's avonds geopend!
donderdag en vrijdag tot 20.00 uur*

ir. Bert Hagedoorn

Eemlandweg 2, 1271 KS Huizen | Tel: (035) 526 69 10 | www.hagedoorn-makelaars.nl

Damesmode „De Gunst”

*Een vertrouwd adres
in een nieuw jasje.*

*Een kijkje is zeer
de moeite waard.*

Damesmode „De Gunst”

Lindenlaan 7, 1271 AV Huizen, 035 - 5253747

Frank Walder - Setter Lady - Freya - Sommermann -
Toni - Sylbo - Zerres - Gelco - Freetex - Lebeck

Vleeswaren van **NICO & ALIE KLEIN** Groot in kwaliteit

Kaaphoornstroom 20, Tel. (035) 526 23 15
Beursweg 16, Tel. (035) 525 38 32
HUIZEN

**Donderdag op de markt in Bussum,
Wilhelminaplantsoen.**

**Zaterdag op de markt in Huizen,
Oude Raadhuisplein.**

DE MEENTHOEVE

Meentweg 52, 1271 PX Huizen Tel. 035-5265026

In het oude dorp van Huizen, in een sfeervolle boerderij is
onze catering en kookschool "De Meenthoeve" gevestigd.

Koken bij u thuis. Vanaf 8 personen.

Wij maken de voorbereidingen in de Meenthoeve en
koken bij u thuis het 3 of 4 gangen menu af.

Buffetten, koud en warm tot 50 personen.

Borrelhapjes vanaf 100 stuks.

Kooklessen vanaf 6 personen.

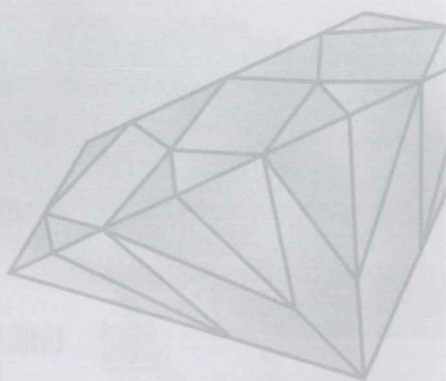
Wij geven lessen in de Spaanse, Italiaanse, Franse,
Chinese, Thaise en Indiase keuken.

Privé restaurant

Vanaf 8 tot 20 personen.

Lunch of diner.

Juwelier

Sterk

Oude Raadhuisplein 3 - Huizen

VOOR

AL UW

IJZERWAREN

EN

GEREEDSCHAPPEN

IJZERHANDEL VOS

MIDDENWEG 21 - HUIZEN - TEL. 035 - 525 34 87

EN ONS ADVIES KOST U NIETS

VAN DEN TOL

o p t i c i e n s

Oude Raadhuisplein 4, 1271 RH Huizen

Tel. 035 - 525 38 55

plein@varentolopticiens.nl

Oostermeent-Oost 84, 1274 SN Huizen

Tel. 035 - 525 38 53

oostermeent@varentolopticiens.nl

www.varentolopticiens.nl

Traditie in kwaliteit

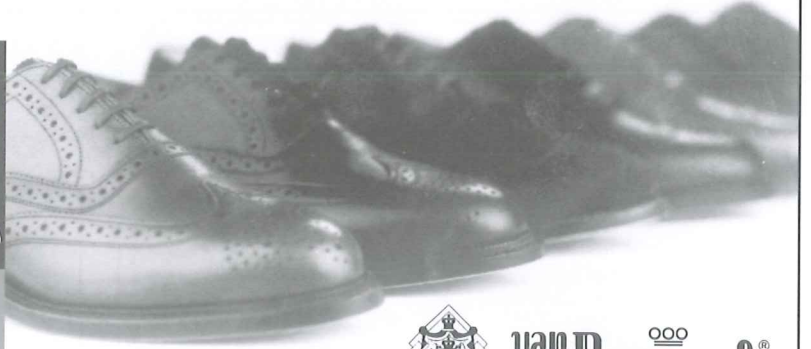
HAN LANDMAN

SCHOENMODE

HUIZEN

LINDENLAAN 3

TEL. 035 52 51185

van ^{OOO}
Bommel [®]
SUPERIOR SHOES
SINCE 1734

Feest of receptie

in authentieke boerderij met sfeervolle
ruimtes en romantische tuin.

Eigen catering en bemiddeling artiesten.

Voor meer informatie:

de

boerderij

Hellingstraat 9, 1271 VA Huizen. Telefoon (035) 525 62 52

KRUIJMER AUTOMATISERING

HUIZEN

BUREAU voor:

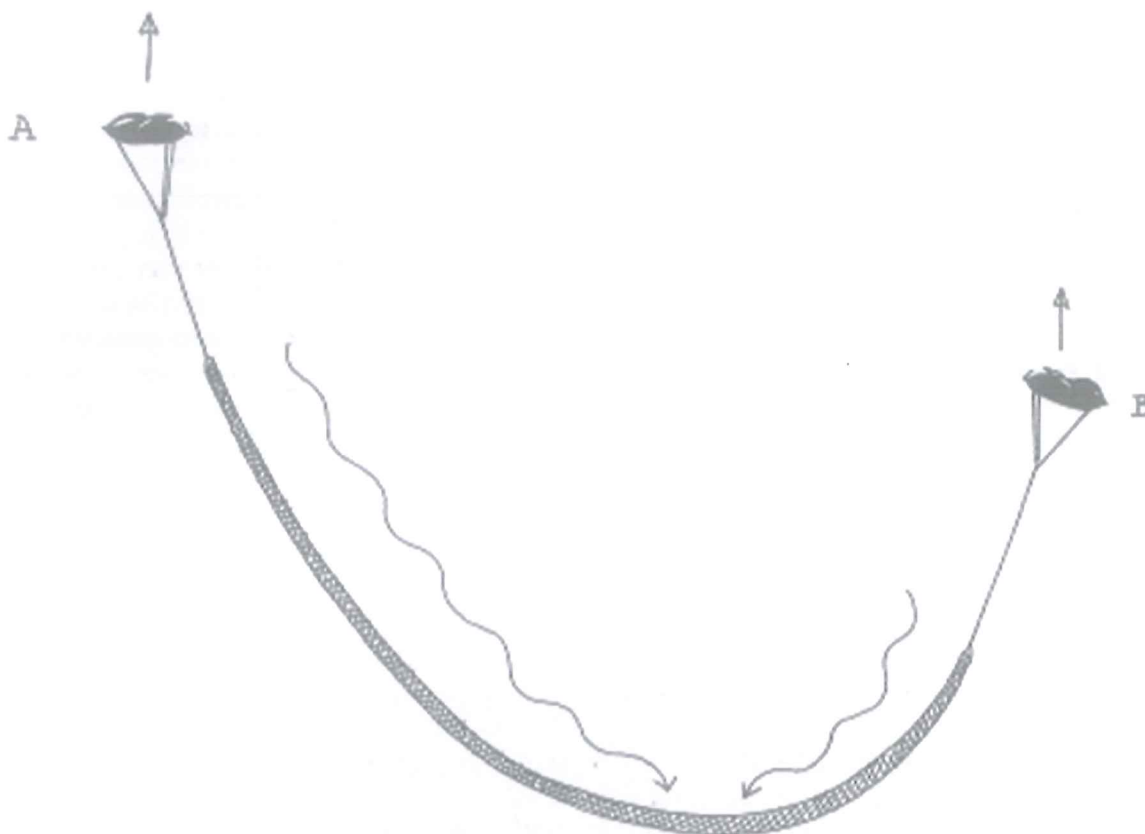
informatisering

automatisering

opleiding

advies

Jagersweg 2 1272 AL Huizen
Tel./Fax: 035-5251713/5241191

Een span aan de sleepnetten. Gaand en stand want.

*En dit gebeurt er - enigzins overdreven voorgesteld -
wanneer zuid-overlegger zodanig met zijn netten of zeilstand knoeit,
dat hij de meeste bocht krijgt.*

In 1918 wordt de HZ 74 verkocht en vissen beide broers, Lambert en Jan, met de HZ 73 door. Dat heeft zijn oorzaak. In de jaren 1914-1918 (Eerste Wereldoorlog) ligt de Noordzeevervisserij als gevolg van de onbeperkte duikbotenoorlog en de zeemijnen praktisch op zijn gat. En daar profiteren de Zuiderzeever vissers van. De door hen aangevoerde Zuiderzeeharing wordt gerookt en als bokking naar Duitsland geëxporteerd. In 1918 komt daar de klad in. Duitsland is in 1918 de grote verliezer met als gevolg een enorme geldontwaarding van de Duitse mark. De handel stelt niets meer voor. Armoede troef in het vissersdorp Huizen, dat sterk afhankelijk was van de bokkingexport naar Duitsland. Daar komt ook nog bij dat in hetzelfde jaar de afkondiging van de wet op de afsluiting en inpoldering van de Zuiderzee. Veel vissers, vooral de jonge knechten, zien de bui hangen en keren de visserij de rug toe. Dat is dan ook waarschijnlijk de reden waarom de HZ 74 in 1918 van de hand gedaan is en de beide broers met de HZ 73 doorgevist hebben.

In 1929 stoppen de broers met vissen. Jan is ondertussen 65 jaar geworden. De HZ 73 wordt met twee span zeilen, klui fok, bezaan en twee dwarskuilen met aatjes voor fl. 1.300,00 (!) verkocht naar Urk. De nieuwe eigenaar, Jan Brouwer, oftewel "Jan Spekkien", nummert de botter om tot UK 134. Jan Brands vraagt een uitkering aan bij de Rijksdienst ter Uitvoering van de Zuiderzeesteunwet. Die krijgt hij, elke week ontvangt hij fl. 5,00. Maar van 15 oktober 1933 tot 4 november 1933 moet hij die steun terug betalen. In die periode was zijn financiële positie van dien aard dat hij de uitkering niet nodig had, althans naar het oordeel van de Rijksdienst. De precieze reden is niet meer te achterhalen. Het zou kunnen zijn dat zijn drie dochters, Grietje,

Aaltje en Jacoba ondertussen een vrijer gevonden hadden en getrouwd waren: drie monden minder te vullen. Het blijft gissen.

In 1938 dient hij een verzoek in de uitkering te verhogen naar fl. 7,00. De aanvraag wordt in eerste instantie afgewezen, maar na tussenkomst van de burgemeester toch ingewilligd. In 1943 wordt het bedrag verhoogd naar fl. 8,00. Nog steeds geen vetpot, maar goed.

Jan Brands overlijdt op 19 december 1946, oud en der dagen zat. Hij is ruim 84 jaar geworden.

In 1929 komt de botter dus op Urk terecht als UK 134. Daar krijgt de botter van Jan Brouwer de naam: Clazina-Cornelia, vernoemd naar zijn twee dochters. De oude UK 134 wordt "weggebracht" naar het Urker schepenkerkhof. Vooraf is al de inventaris van boord gehaald. En als de botter op zijn plek ligt, wordt het overige touw- en zeilwerk, mast, blokken, roer en zwaarden van boord gehaald. En langzaam maar zeker zakt de schuit weg in de modder. Geteisterd door stormen en golven verandert het in een wrak om voor altijd te verdwijnen. Het lot dat zoveel schepen treft.

1.	Gemeente: <u>Urk</u>	Letterteeken en nummer: <u>U. 134</u>
2.		
3. <u>Y</u>	Vaartuigsoort: <u>Kuilbotter</u>	
4.	Gebouwd van: <u>hout</u>	Bouwjaar: <u>1902</u>
5.	Naam: <u>Clazina Cornelia</u>	
Inhoudsmaten		Afmetingen
bruto: <u>61.15</u> m ³		lengte: <u>12.45</u> m
netto: <u>33.63</u> m ³		breedte: <u>4.25</u> m
bruto: <u>21.61</u> reg. tonn.		omvang: <u>6.50</u> m
netto: <u>11.88</u> reg. tonn.		
Het vaartuig is voorzien van:		
Soort en plaats van visscherij		
Hoofdbedrijf: <u>Kuilnet</u>		Bemanning: <u>2</u>
Nevenbedrijf: <u>Staanale netten</u>		<u>3</u>
Plaats: <u>Uppelmeer</u>		(met inbegrip van schipper)
Overige bijzonderheden van het vaartuig:		
Eigenaar: <u>Jan Brouwer (beveleningshouder)</u>		
Geboortedatum: <u>24-11-1895</u>		Beroep: <u>Visser</u>
Woonplaats: <u>Urk, wijk 3-49</u>		
Schipper: <u>elovrom</u>		
Geboortedatum:		Beroep:
Woonplaats:		

Inschrijfkaart UK 134

De nieuwe UK 134 is bij Jan Brouwer, "Jan Spekkien" (zijn vader had op Urk onder meer een slagerij) in goede handen. Jelle en Cees Brouwer, zijn twee zoons, herinneren zich nog heel van hun vader. Waar zij echter geen zeker antwoord op kunnen geven is de oorsprong van de spreuk op de kooiplanken in het vooronder. Daar staat met sierlijke letters geschreven:

Gelukkig is de mens die als hij gaat naar bed,
Zijn rekening met God gedurig effen zet.

De vraag is, in opdracht van wie is deze spreuk geschreven? Is het Jan Brands geweest of Jan Brouwer? Jelle en Cees Brouwer vermoeden dat hun vader daar de hand in heeft gehad. Jan "Spekkien" is een rasechte Zuiderzeevisser, die met lede ogen aanziet hoe op een zaterdag in november rond 1930 een zware storm uit het Noordwesten al dagenlang hem belet zijn staand want in de buurt van Blokzijl te lichten. De maandagmorgen daarop, de wind is gaan luwen, en zeilt de Clazina-Cornelia met Louwtjen, de knecht, de haven van Urk uit. Het want wordt onbeschadigd gevonden en gelicht: Er zit voor een kapitaal aan haring in: ruim fl. 160,-! En dat met de winter vlak voor de deur....

Maar er zijn altijd en overal mensen die een ander de zegen niet gunnen. "Zondagswerk", wordt her en der op de havenkant van Urk gemompeld, omdat het want de zondag over is blijven staan. "Ik weet het, "Zondagswerk is niet sterk". Maar Gods zegen mag je met beide handen aanpakken", is het weerwoord van Jan Brouwer. Maar de kerkenraad denkt daar anders over: De toegang tot het Heilig Avondmaal wordt hem tijdlang verboden. Een sociaal bevlogen man. Het gebeurt dat een andere knecht door problemen in zijn gezin een aantal weken aan wal moet blijven. Toch krijgt hij zijn aandeel gewoon uitbetaald. Daar wordt door Jan niet moeilijk over gedaan.

Als raadslid van de SDAP heeft hij in de jaren dertig heel wat mensen de helpende hand kunnen toesteken (Ja, u hebt het goed gelezen: raadslid van de Socialistische Democratische Arbeiders Partij, voorloper van de PvdA. En dat op Urk in de vooroorlogse jaren! Een Christen die zich inlaat met die rooie socialisten!) Een bijzonder mens.

Wanneer in het laatste oorlogsjaar in het westen de voedselvoorziening vrijwel opgehouden heeft te bestaan, zeilt Jan Brouwer met zijn botter over het IJsselmeer volgeladen met aardappels uit Drenthe en Overijssel naar Huizen om daar te lossen. En reken maar dat er geen aardappel achter gehouden werd. Een gevaarlijke overtocht: Engelse jagers schieten op alles wat op het water beweegt. Wat zal Jan Brands opgekeken hebben, als hij op zekere dag zijn eigen botter de Huizer haven ziet binnenzeilen met aan boord een ander soort voedsel dan vis. In 1940 gaat Jan Brouwer overstag wat betreft de motor. Hij heeft het heel lang tegen kunnen houden. Maar hij moet met zijn tijd mee of hij nu wil of niet. Er gaat een motor aangeschaft worden. Van de drie karen(bun), waarin de gevangen vis wordt bewaard, wordt de achterste, die zich het dichtst bij het roer bevindt, gesloopt. Daar moet de motor komen.

Maar het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog gooit roet in het eten. In de komende oorlogsjaren wordt, voor zover mogelijk, gevestigd met twee karen. Jan Brouwer zal wel gedacht hebben: "Laten we eerst maar eens betere tijden afwachten..."

Die betere tijden komen wel, maar nog steeds zonder motor. Toch moet die motor er op de één of andere dag gekomen zijn. Kijkt u maar op de overschrijfkaart. Daar staat zwart op wit: zeilbotter met hulpmotor. Ook de dochter van Geert Spit uit Lelystad, kan zich niet voorstellen dat haar vader de botter zonder hulpmotor gekocht zou hebben.

Geert Spit is afkomstig uit een vermaard vissersgeslacht in Vollenhove. Samen met zijn broer Simon (VN 110) vormt hij een span. Vooral Simon is een duvelstoejager. Zijn vangsten zijn van dien aard, dat hij in Vollenhove bekend staat als de "botkoning".

1.	Gemeente: <u>Tollenhove.</u>	Letterteeken en nummer: <u>Y. K. 66.</u>
2.		
3. <u>Y</u>	Vaartuigsoort: <u>Keilbotter met hulpmotor.</u>	
4.	Gebouwd van: <u>hout</u>	Bouwjaar: <u>1902</u> Werf: _____
5. <u>X</u>	Naam: _____	Cap. vischruim: _____ last; _____ ton.

Meetbrief No. _____		<u>20 pk Graham benzine motor.</u>
Inhoudsmaten	Afmetingen	
bruto: <u>61.15</u> m ³	lengte: <u>12.45</u> m	
netto: <u>33.63</u> m ³	breedte: <u>4.25</u> m	
bruto: <u>21.61</u> reg. tonn	holte: _____ m	Bunkercapaciteit: _____
netto: <u>11.88</u> reg. tonn.	omvang: <u>6.50</u> m	Verbruik: _____ Snelheid: _____

Soort en plaats van visscherij		Bemanning:
Hoofdbedrijf: <u>Kuil.</u>		<u>2</u>
Nevenbedrijf: _____		
Plaats: <u>IJsselmeer.</u>		(met inbegrip van schipper)
Eigenaar: <u>Geert Spit. (veegjunningshouder)</u>		

Geboortedatum: <u>15.9.1889.</u>	Beroep: <u>Visser.</u>
Woonplaats: <u>Tollenhove, Heiligheersterweg 3.</u>	
Schipper: <u>als boven.</u>	
Geboortedatum: _____	Beroep: _____
Woonplaats: _____	

Inschrijfkkaart VN 66.

Geert Spit komt geregeld over de vloer bij Jan Brouwer. Hij is er kind aan huis. En als de twee mannen met elkaar aan de praat raken, gaat het geheel over de visserij: En dat Jan eigenlijk wel wat anders wil: een ijzeren IJsselmeerkottertje, hij is tenslotte ook niet meer één van de jongste, en een dergelijk kottertje werkt toch wat makkelijker. En of de botter geen geschikt "skutien" is voor Geert. Geert heeft er wel oren naar, hij is trouwens toch aan een andere schuit toe. Hij moet te veel onkosten maken om zijn oude VN 66, een schokker, in de vaart te houden.

Op 17 juni 1948 verandert de UK 134, ex HZ 73, voor de derde keer van eigenaar. Geert Spit, die zijn leven lang al een botter had willen hebben en een uitstekende zeiler is, wordt de nieuwe schipper. Hij koopt de botter voor fl. 2600, - zet er een andere hulpmotor in, kosten fl. 850, -, vertimmerd voor fl. 3.600, - en nummert de schuit om tot VN 66. Er wordt nog geprobeerd de oude schokker te verkopen. Het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen heeft er wel oren naar. Maar het bedrag dat men Geert biedt, is zo laag dat hij er niet verder op ingaat. Hij sleept de schokker buiten de haven en gebruikt het sloophout als brandstof. Zo brengt hij toch nog zijn geld op. Voor zijn dochter Griet, die in Lelystad woont, maakt hij van het resthout een oerdegelijke werkbank. Die staat daar nog.

Geert Spit vist met de dwarskuil op aal. Een visserij waarbij vaart en gewicht van belang zijn. Het eerste is een kwestie van zeilvoering. Bij mooi weer wordt naast fok en grootzeil een klui-ver en bezaan bij gezet. Trekt de wind aan, wordt steeds minder zeil gevoerd en bij harde wind wordt de fok gereefd. Met een rif in het grootzeil en de kleinste fok op wordt het toch wel tijd om een haven op te zoeken. En dat doen de meeste vissers dan ook. Maar er zijn er altijd die voor de duvel nog niet bang zijn en door blijven vissen. Vaak met een goede vangst, soms met een gebroken mast. Om de kuil op de grond te houden wordt de onderreep verzwaard met stukjes lood. Het nadeel is dat lood na korte tijd helemaal versleten is. Naderhand worden stukjes kettingen gebruikt. Men is er in het begin nogal huiverig voor: "Kettingen rinkelen en jagen de aal op. Je vangt daardoor minder."

Na de afsluiting van de Zuiderzee wordt vissen met de dwarskuil aan banden gelegd. In eerste instantie mag gevist worden van april tot oktober, van zondagsnacht tot zaterdag, maar die periode wordt steeds meer ingekort. Ook het gebied waar met de dwarskuil gevist mag worden, wordt steeds kleiner. Met "lijnen" wordt aangegeven, waar de kuilvisserij is toegestaan. Visserijboeien markeren de plaatsen waar de kuilvisserij is toegestaan.

Aan de "andere kant" vissen wordt gestraft met hoge boetes. Maar vissen aan die andere kant blijft natuurlijk trekken en spannend. En in alle vissersplaatsen doen verhalen de ronde van kiene vissers die de domme waterpolitie weer eens te slim af zijn geweest.

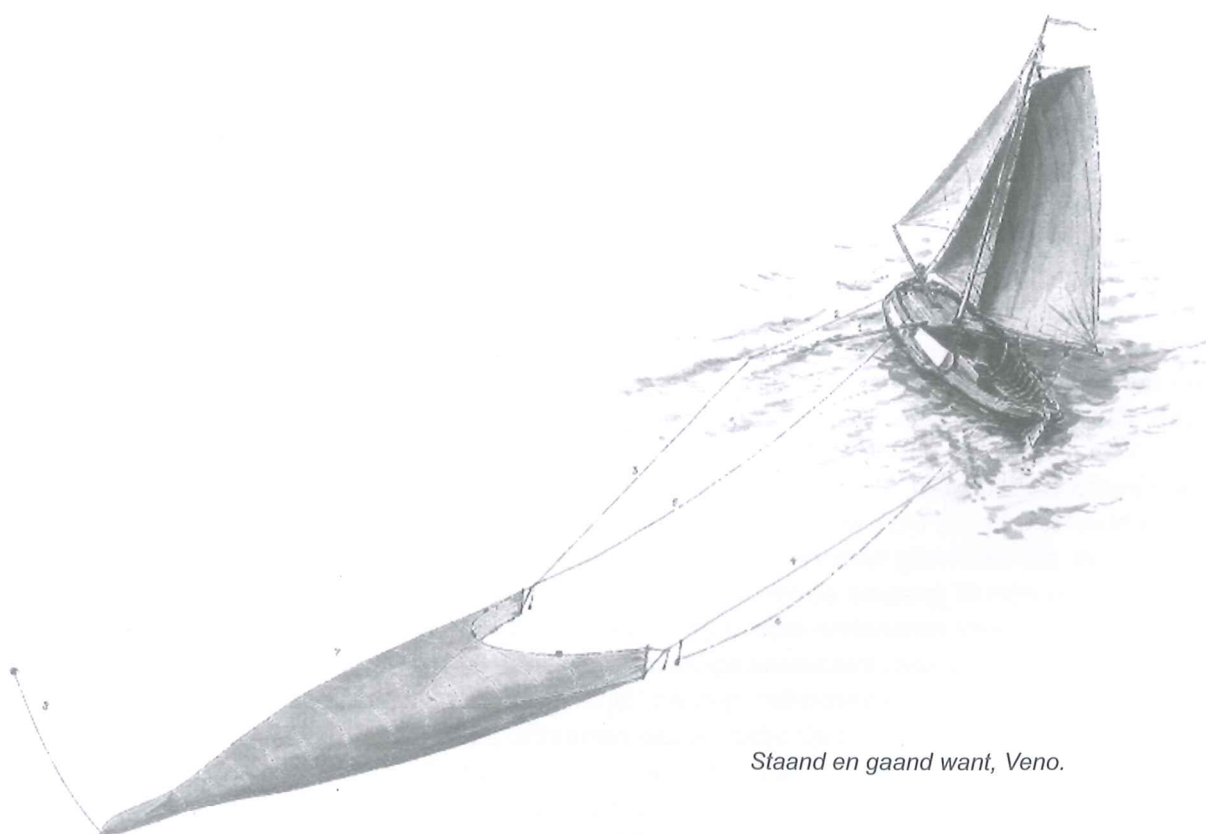
Waar de visserman ook veel last van heeft zijn de talloze vliegtuigwrakken. Er zijn in de Tweede Wereldoorlog heel veel geallieerden bommenwerpers op weg naar Duitsland en later op terugweg naar Engeland boven het vasteland aangeschoten en in het IJsselmeer neergestort. Veel piloten hebben dit bewust gedaan om daarmee te voorkomen dat hun toestel boven land zou crashen met alle gevolgen van dien. Kees Ouderling, oud-visserman uit Vollenhove, weet heel goed dat vlak na de oorlog veel oorlogsmateriaal opgevist werd: Vleugels van vliegtuigen, propellers, mitrailleurs, brokken van motoren. "En die rotzooi, die verward zat in de kuil, moest in het pikkedonker eruit gesneden worden. Het was onmogelijk dat spul aan boord te krijgen. Trouwens we hadden er ook geen ruimte voor noch de kracht, alles ging met de handen. Het ergste was de munitie. Je wist nooit of die explosieven nog op scherp stonden. En voor fosforbommen moest je helemaal goed uitkijken, die waren rond en hadden een soort kraantje. Als je bij scheepshalen van de kuil zo'n ding 's nachts in de netten had en je stootte er mee tegen het boord, kon zo'n kraantje uit zichzelf open gaan en vloog die fosfor spontaan in brand. Die munitie leverde je aan het eind van de week bij de afslag in".

Ook Jannes Schuurman, VN 11, herinnert zich het één en ander van de oorlogsjaren.

"We hebben het in die tijd niet slecht gehad. Op het IJsselmeer konden we vis ruilen voor allerlei zaken, die we nodig hadden. Kwam er zo, n binnenschipper met zijn vrachtscheepje op je af en vroeg dan of je soms suiker kon gebruiken in ruil voor een zootje aal. Een ander had nog een paar zakken steenkool, weer een ander een stel blikken met peterolie. Nee, het heeft ons aan weinig ontbroken. We visten op zekere dag in de buurt van Harderwijk zonder dat we het in de gaten hadden in verboden gebied "Sperrgebiet" en worden we aangehouden door een Duitse Schnellboot. "Herr Kapitän" wilde natuurlijk paling. We hadden de vangst van de afgelopen dagen in een leefnet onder het deken geschoven. Zo'n pond of tien zat in een kaar. Die hebben we hem toen gegeven. Maar wat wil nou het geval: Er is een Hollandse matroos aan boord van die Schnellboot, en die begint te schreeuwen: "Ze hebben veel meer vis aan boord dan die tien pond. Sleep ze maar eens de haven in."

Gelukkig ging de schipper daar niet op in. We kregen van hem een handvol scheermesjes en een stel van die zure kuchbroden."

Geert Spit vist tot 1960 met de VN 66 (ex HZ 73). Hij is dan al aardig op leeftijd om met werken te stoppen. Met zijn familie maakt hij een vaartocht langs diverse vissersplaatsen aan het IJsselmeer. Een jaar later wordt de botter verkocht aan een particulier voor fl. 2.100. Gekocht in 1948 voor fl. 2.600, - in dat zelfde jaar gerepareerd en van een andere motor voorzien voor fl. 4.450, - is de botter ruim elf jaar later maar fl. 2.100, - waard. Over waardevermindering gesproken. Uiteindelijk belandt de VN 66 in Hoorn.

Staan en gaand want, Veno.

In Vollenhove, evenals Huizen, een voormalige Zuiderzee vissersplaats lopen een aantal mensen rond met plannen om een "authentiek" Zuiderzee vissersschip in de haven van Vollenhove terug te krijgen. Zij vormen de "Stichting 't Venose skutien".

Financieel gesteund door eigen bevolking, middenstand, plaatselijke industrie, Rabobank, met gemeentelijke, provinciale en Europese subsidies is de Stichting er in geslaagd een botter aan te kopen. Het werd uiteindelijk de VN 66, die in die tijd in Hoorn te koop werd aangeboden.

In de winter 2006-2007 heeft de botter geheel onttakeld op de werf van de watersportvereniging "Vollenhove" gestaan. Onder een afdak van hout en plastic zijn verscheidene vrijwilligers onder leiding van enkele ervaren (scheeps)timmerlieden bezig geweest met een grondige onderhoudsbeurt. Met man en macht is gewerkt om de botter in april 2007 klaar te krijgen. En het resultaat mag er zijn. In de haven van Vollenhove ligt nu een schitterende botter, bewonderd door de vele toeristen. Tijdens de botterdagen in de voormalige Zuiderzeeplaatsen is de botter present. Alleen Huizen, de oorspronkelijke thuishaven, is onbereikbaar. De Stichtse brug en de Hollandse brug vormen een kunstmatig obstakel: Ze zijn te laag. Hier en daar wordt geopperd om de top van de mast te vervangen door een zogenaamde klapmast, zodat de top met vleugel naar beneden geklapt kan worden, wanneer een brug te laag is. Gelukkig blijft het bij een voorstel.

Daarnaast worden met de botter dagtochten gemaakt met toeristen, die op deze bijzondere manier kennis maken met het waterlandschap in de kop van Overijssel.

Vollenhove, 14 november 2008

Geraadpleegde literatuur:

Huizen, hoo 't vroger was, uitgave Huizer Dialect Werkgroep.

Met gaand en staand want, uitgave Huizen, Spakenburg. Auteur: P. Dorleijn.

Met gaand en staand want, Uitgave Vollenhove, Lemmer. Auteur: P. Dorleijn.

De bouwgeschiedenis van een botter, vierendertig voet in de kiel. Auteur: P. Dorleijn.

Met dank aan: Jelle en Cees Brouwer, Griet Spit, Klaas Westland, Jannes Schuurman, Kees Ouderling en Jan Kwakman.

UIT DE GESCHIEDENIS VAN GOOILAND, MET GEDEELTEN WAARIN LAMBERT LUSTICH VOORKOMT (VERVOLG)

Harmen Kos

De verschillende grenskwesties tussen Naerdincklant, Gooiland en het Sticht, nu Utrecht

De afmetingen van Naerdincklant in de Eltense tijd moeten veel groter zijn geweest, vooral aan de oostkant. Toen Naerdincklant nog zijn natuurlijke grenzen had, werd het begrensd door de rivieren de Eem en Vecht en de Zuiderzee. Geleidelijk is de grens verschoven richting de Eemnessen tot wat nu de Wakkerendijk is. Later is de grens tot aan de door de Gooiers gegraven gracht gekomen, de huidige Goyergracht. De strijd was al begonnen in 1331, toen beloofde burgemeester en schepenen van de gemeenteraad van Eembrugge en Eemnes, aan bisschop Jan van Diest, zonder zijn goedkeuring géén woningen te bouwen buiten de palen en grachten, *die de Raad van de graaf van Holland, endie van Gooiland tegen hem zin, door hun erven gegraven hadden.*

In 1339 was er een geschil over een stuk veen tussen de Eemnessen en Naerdincklant. Door bemiddeling van enkele raadsheren van graaf Willem III van Holland, werd de grens verlegd naar de Wakkerendijk, het veen werd aan de Eemnessers toegewezen. In die tijd waren de Eemnessers hun landsheer de bisschop van Utrecht ontrouw geworden en wilde zich aansluiten bij Holland. Omdat bisschop Jan van Arkel de Eemnessers beschouwde als afvalligen, kwam hij met een leger vanuit Utrecht en verbrande de beide Eemnessen. In 1349 moest de graaf van Holland genoeg nemen met het feit dat de bisschop de Eemnessen inpikte. Twee jaar later werd dit recht aan de bisschop bevestigd – door het overtuigend bewijs van zeven *Stolen*. Dit was volgens het middeleeuws recht. Wanneer zeven getuigen (*Stolen* genoemd) dit onder ede verklaarden was het rechtsgeldig.

In 1351 werd er vrede gesloten tussen de graaf en bisschop en de grens tussen de Eemnessen en Naerdincklant vastgesteld. In 1356 werd het bisschoppelijke recht opnieuw – door zeven *Stolen* bevestigd. In opdracht van de bisschop werd de eerste *Leopael*, is Leeuwenpaal geplaatst. Hiermee was de oostgrens van Naerdincklant vastgesteld. En in 1397 werd de grens vastgesteld tussen het veenland van Frederik van Drakenburch en dat van Naerdincklant.

In 1343 stelde de heer van Loosdrecht, Amelis van Mijnden - een vriendelijke - grens tussen het veengebied van de Loosdrechten en Naerdincklant. De graaf van Holland gaf in 1361 zijn goedkeuring aan deze grensscheiding. Twintig jaar later was er weer een geschil waarin de baljuw van Naerdincklant moest bemiddelen. In 1415 was er opnieuw een grensgeschil, en werd opnieuw de grens vastgesteld. Deze nog bestaande grens was in het nadeel van hertog Jan van Beieren. Om hun gebied af te grenzen hadden de Gooiers in 1339 de zogenoemde Goyergracht gegraven. Die liep vanaf de Zuiderzee langs Blaricum en Laren naar de omgeving van Hilversum. Door Karel V werd op 15 oktober 1535 bevolen, dat de grens tussen Gooiland en Utrecht, met palen en greppels moest worden aangegeven. In 1719 werd na een 'accord' tussen de Staten van Holland en Utrecht de huidige grens doormiddel van 23 hardstenen grenspalen - de zogenoemde Leeuwenpalen - vastgesteld. Hardstenen palen genummerd 1 t/m 16, die vanaf de ongenummerde Leeuwenpaal, in de Bijvanck bij Blaricum, in een rechte lijn - limiet - op de Dom van Utrecht zijn gericht. Deze palen staan bij Blaricum en Laren en in de bossen bij Hilversum en de Lage Vuursche. De palen 16 t/m 22, staan langs de Vuurse Dreef en vervolgens langs de Graaf Floris V weg in de Hollandse Rading, gericht in de richting van de Vecht.

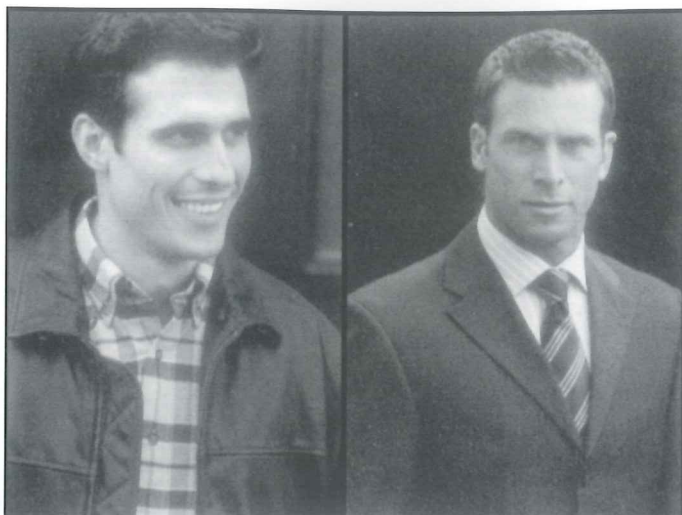
(Wordt vervolgd)

PUZZEL

De oplossing van de zandloper in de Ratel van februari 2009 is als volgt.

1. geleden; 2. gelden; 3. degel; 4. leeg; 5. leg; 6. ge; 7. gen; 8. geen; 9. tegen; 10. tergen; 11. tergend.

Door gebrek aan ruimte wordt de nieuwe puzzel doorgeschoven naar het volgende nummer.

Bunschoten
to B or not to B...

Havenstraat 13, 1271 AB Huizen
Tel. 035 - 525 35 59

VOORBAAN 35, 1271 RR
TEL. (035) 525 33 09

Als er wat te vieren valt, even naar uw slijter

Wijnhandel-slijterij

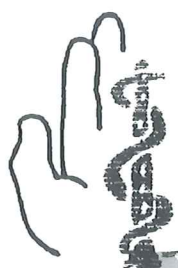
RELATIE-GESCHENKEN

Anno 1936

in 't Hart van Huizen

Achterbaan 36, 1271 TZ
Tel. 035 - 525 33 84

*Verhuur complete mobiele BIERTAP-INSTALLATIE,
glaswerk etc.
Dé adviseur van gastvrije mensen.*

FYSIOTHERAPEUTISCH
CENTRUM

KOS B.V.

Manuele therapie

Sportfysiotherapie

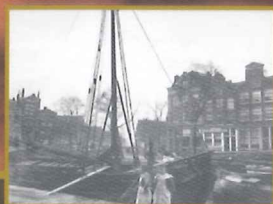
Fysiofitness

Incontinentietherapie

Therapie bij bekkeninstabiliteit

De Ruyterstraat 9 - 1271 SR Huizen
Telefoon 035 - 5252360 / 5263035

Het mooiste stukje Amsterdam.

Old Amsterdam®

Gerijpt voor genietters.